

EDUCAȚIA UNIVERSITARĂ DE MANAGEMENT ȘI MARKETING. OPINII ȘI GRAD DE ÎNCREDERE ALE DIVERSELOR CATEGORII DE PUBLIC

*Prof. univ. dr. Adriana Zaiț
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași*

Abstract. *The present study intends to identify the main stakeholders' perceptions towards Romanian higher education and to estimate their degree of trust in Romanian universities. Five categories of stakeholders were analyzed: high school students (the future university candidates), present university students, former students (graduates), university professors, employers and public opinion, in general. The geographic area analyzed was that of North-Eastern Romania. The research methodology included: documentary (secondary) research, survey research (based on six questionnaires, with a common number of questions and specific ones), in-depth interview (for professors), analysis and synthesis. The total sample size was of 922 respondents: 195 high school students, 280 present students, 102 graduates, 43 professors, 100 employers, and 202 persons – public opinion. The research findings could be used for specific management and marketing activities for higher education institutions.*

Keywords: university education; stakeholders perceptions; degree of trust.

1. Introducere – opinii în literatura de specialitate

Reducerea decalajelor economice și probleme de convergență; globalizarea și internaționalizarea educației; integrarea europeană; mobilitatea resurselor umane; standardizarea, acreditarea și managementul calității învățământului superior etc. Tot atâtea concepte și preocupări ale lumii științifice care au o strânsă legătură cu formarea universitară a viitorilor absolvenți, cu percepțiile diferitelor categorii de public asupra abilităților și competențelor absolvenților de universitate. Europa și întreaga lume sunt preocupate de calitatea învățământului superior și de gradul de încredere a populației în ceea ce privește diferitele tipuri, niveluri și diplome educaționale. În întreaga lume se înregistrează fenomene asemănătoare: creșterea relativă a numărului de studenți, însoțită adesea simultan, paradoxal, de procese contrare (în diferite țări și pentru diferite universități sau specializări și domenii de formare), dată fiind scăderea natalității în țările dezvoltate; neliniști crescute în ceea ce privește calitatea procesului educațional și a diplomelor universitare, problemele de inflație a notelor și de scădere a gradului de încredere în calitatea educației universitare de masă, probleme financiare etc. Dorințele și percepțiile universitarilor, pe de o parte, ale studenților și angajatorilor, ca și a altor categorii de publicuri, pe de altă parte, sunt adesea contradictorii; de exemplu, anchetele derulate în Statele Unite arată că universitățile pun accentul în special pe cercetare și manierele de creștere a competitivității întreprinderilor, în special locale, în timp ce

populația locală își dorește mai degrabă o mai bună educație a studenților pentru obținerea imediată a unui loc de muncă (Hebel, 2003). Cu toate acestea, americanii sunt mai degrabă încrezători în calitatea sistemului lor universitar (Selingo, 2003). Canadienii se confruntă cu un declin sensibil al gradului de încredere a populației în educația publică, în general (Guppy și Scott, 1999). Adesea, valorile educației universitare sunt în pericol, mai ales din cauza dificultăților financiare ale lumii academice, dar și din cauza unor probleme generate de piața educațională (Slaughter, 2001). Europeanii adaugă dificultăților financiare o serie de confruntări de idei și chiar conflicte în materie de filozofie educațională universitară – educație centrată pe client (dorințele studenților) sau educație centrată pe produs (abilitățile absolvenților cerute pe piață), de masă sau de tip elitist, tradiționalistă sau modernă etc. Opiniile diferă, uneori semnificativ, de la o țară la alta a Uniunii Europene. Englezii și germanii, de exemplu, au declarat că au adesea sentimentul că resursele financiare sunt insuficiente și că statul intervine mult prea mult în funcționarea universităților; ei se pronunță pentru o mai mare libertate și o adaptare la forțele pieței, însă în ciuda unor astfel de nemulțumiri sau dificultăți, declară că au încredere în sistemul propriu de educație universitară (Pritchard, 2005). Competiția, din ce în ce mai puternică de pe piața educației superioare, complică suplimentar situația: pentru foarte multe universități, atragerea și menținerea unui număr suficient de mare de studenți devin dificile, compromisurile realizate în favoarea cantității putând duce la scăderea calității pregătirii universitare (Bailey, Rom și Taylor, 2004).

Țările Europei Centrale și de Est, fie deja intrate în Uniunea Europeană ori în curs de aderare, se confruntă cu aceleași dificultăți, cu ordine de mărime și mai semnificative, și se plâng, în general, de aceleași aspecte: problemele de finanțare, dificultățile de gestionare a unui număr mare de studenți, problemele legate de calitatea actului și diplomelor universitare (Kovesi, Szabo și Bota, 2004). Faptul că Europa acordă o atenție specială educației universitare și rolului universităților în dezvoltarea societăților este cunoscut și susținut de multitudinea de activități ce vizează evoluția, armonizarea, adaptabilitatea, opiniile diferitelor categorii de clienți, transformările necesare etc. (<http://www.europa.int>). România este preocupată, în egală măsură, de toate aceste probleme, chiar dacă paradigmele managementului universitar nu se lasă întotdeauna ușor descifrate. Din ce în ce mai mult, specialiștii români se pronunță în favoarea unor universități care să funcționeze ca centre de inovare, creativitate și gândire critică, pentru care studenții sunt cea mai importantă resursă și pentru care devine deosebit de importantă competiția cu ofertanții de cunoștințe și competențe profesionale din sectorul de business (Brătianu, 2002). În aceste condiții, cunoașterea și cuantificarea percepțiilor și gradului de încredere în educația superioară pentru diferite categorii de public devin extrem de importante, aceasta fiind principala motivație a realizării prezentului studiu.

2. Metodologie

Ne-am propus să analizăm gradul de încredere și percepțiile diferitelor categorii de public cu privire la educația universitară românească, utilizând, în afară de documentarea secundară, ancheta pe bază de chestionar, pentru toate cele șase segmente vizate: studenți actuali, liceeni, absolvenți, profesori, angajatori și opinie publică în general. Au fost concepute șase chestionare, având un trunchi comun, dar și întrebări specifice pe anumite grupuri; chestionarele au fost destul de ample, incluzând întrebări privind percepțiile, privind gradul de încredere, privind punctele tari și punctele slabe ale educației universitare românești, ca și întrebări privind abilitățile dobândite, respectiv dorite de diferitele publicuri. Pentru prezenta analiză am reținut doar întrebările referitoare la percepții și grad de încredere.

Ancheta s-a derulat în perioada 14 martie – 18 aprilie 2006, cu ajutorul esențial al unui grup de studenți ai Masterului de Strategie și Planificare de Marketing al Facultății de Economie și Administrarea Afacerilor din Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași¹. Cele șase eșantioane au cuprins (chestionare valide): 195 liceeni, 280 studenți, 102 absolvenți, 202 persoane reprezentând opinia publică în general, 100 angajatori și 43 profesori. Eșantionul pentru populația „studenți” a fost constituit pe principiile reprezentativității cantitative și calitative în ceea ce privește studenții FEAA (procente specifice pe ani de studii și specializări) și pe bază de conveniență pentru studenții de la alte specializări. Celelalte eșantioane au fost constituite pe baza principiului „bulgărelui de zăpadă”, asigurând o bună reprezentativitate cantitativă și o reprezentativitate calitativă în marje acceptabile.

Întrebările reținute pentru prezenta analiză sunt prezentate în Anexa I (Anexa I – trunchi comun chestionare). Am optat pentru ideea de comparație a calității educației universitare prezente cu a celei de acum zece ani (chiar dacă o astfel de comparație devine dificilă pentru liceeni sau studenți; în cazul acestora s-a specificat clar, prin operatorii de teren, că se dorește doar o percepție personală, fără ca aceasta să aibă neapărat la bază o argumentație sau anumite dovezi – un «puls» al momentului). Pentru o astfel de comparație există cel puțin două «forțe» cu acțiune contrară: pe de o parte, evoluția normală a societății în timp, odată cu tot ceea ce înseamnă progres în domeniu la nivel mondial, ar putea sugera o creștere a calității educației universitare; pe de altă parte, creșterea extrem de abruptă a numărului de studenți, fără o creștere la fel de rapidă a resurselor financiare, dotărilor materiale și a resurselor umane (profesori) din universități ar putea sugera o scădere a calității educației superioare.

Întrebările 1, 2, 3 și 4, întrebări închise, urmăresc să verifice în special percepțiile cu privire la calitatea educației superioare din prezent, în comparație cu cea din trecut, dar și cu cea din vest, iar întrebarea 5, de tip Likert, vizează în special determinarea gradului de încredere a diferitelor categorii de public în acțiunile universităților românești.

3. Rezultatele cercetării

Vom prezenta în continuare rezultatele brute ale analizei (o parte a lor, mai bine spus), așa cum au fost ele obținute utilizând programul statistic SPSS, pe cele șase categorii de public. Analiza propriu-zisă va fi realizată în capitolul de concluzii. Tabelele au fost exportate din SPSS, motiv pentru care au o formă standard și denumiri în engleză în capetele de tabel. Variabilele analizate au fost codificate, în ordine: CALED (calitatea educației prezente), BENAB (beneficii absolvenți), BENSOC (beneficii pentru societate), COMPAR (comparație pregătire studenți români cu studenți UE). Pentru întrebarea de tip Likert am optat pentru o prezentare sintetică, tabelară, a rezultatelor analizei, deoarece prezentarea outputului pe fiecare afirmație ar fi necesitat un spațiu mult prea extins. Acolo unde o anumită variabilă nu se regăsește prezentată în tabel, acest lucru este o consecință a lipsei acelei întrebări din chestionarul grupului în cauză (din rațiuni de spațiu), dar și din cauza unor erori de administrare a chestionarelor în teren.

3.1. Public liceeni

Tabelul 1

**Opinii liceeni privind calitatea educației superioare în prezent
față de acum zece ani**

calitatea educației în prezent					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	69	35,4	35,4	35,4
	mai slab	36	18,5	18,5	53,8
	la fel	21	10,8	10,8	64,6
	mai bună	69	35,4	35,4	100,0
	Total	195	100,0	100,0	

Tabelul 2

**Opinii liceeni privind beneficiile obținute de absolvenți
în urma educației superioare**

beneficiile pentru absolvenți					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	30	15,4	15,4	15,4
	mai slab	94	48,2	48,2	63,6
	la fel	17	8,7	8,7	72,3
	mai bună	54	27,7	27,7	100,0
	Total	195	100,0	100,0	

Tabelul 3

Opinii liceeni privind beneficiile obținute de societate în general

Beneficiile pentru societate în general					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	39	20,0	20,1	20,1
	mai slab	55	28,2	28,4	48,5
	la fel	31	15,9	16,0	64,4
	mai bună	69	35,4	35,6	100,0
	Total	194	99,5	100,0	
Missing	99	1	,5		
	195	195	100,0		

Tabelul 4

Percepții liceeni privind acțiunile universităților
(% răspunsuri, fără nonrăspunsuri)

Afirmația privind acțiunile universităților	Acord total	Acord parțial	Neutru	Dezacord parțial	Dezacord total
Universitățile sunt mai interesate să obțină bani decât să educe studenții	18,5	52,8	16,4	9,2	1,5
Educația superioară contribuie la rezolvarea problemelor economice ale României	16,9	45,1	15,9	14,9	4,1
În general, universitățile pun studenții pe primul plan	4,6	36,9	23,6	23,6	8,7
Universitățile își comunică suficient de clar oferta către studenți	17,9	41,5	15,4	16,4	5,6
Când o universitate afirmă că are standarde ridicate, este adevărat	12,8	41,5	15,4	20,5	7,7
Universitățile oferă servicii educaționale utile studenților	23,6	49,7	10,8	10,3	1,5
Oamenii știu la ce să se aștepte atunci când decid să urmeze o anumită universitate	21,0	35,9	13,8	18,5	8,7

3.2. Public studenți

Tabelul 5

Opinii studenți privind calitatea educației superioare în prezent, față de acum zece ani

calitatea educației universitare în prezent					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	23	8,2	8,2	8,2
	mai slabă decât acum zece ani	79	28,2	28,2	36,4
	la fel acum zece ani	29	10,4	10,4	46,8
	mai mult ca acum zece ani	149	53,2	53,2	100,0
	Total	280	100,0	100,0	

Tabelul 6

Opinii studenți privind beneficiile obținute de studenți în urma educației superioare, în prezent față de acum zece ani

beneficiile obținute de studenți					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	18	6,4	6,4	6,4
	mai mici decât acum zece ani	144	51,4	51,4	57,9
	la fel ca acum zece ani	28	10,0	10,0	67,9
	mai bună decât acum zece ani	90	32,1	32,1	100,0
	Total	280	100,0	100,0	

Tabelul 7

Opinii studenți privind beneficiile obținute de societate în urma educației superioare în prezent față de acum zece ani

beneficiile pe care le obține societatea					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	26	9,3	9,3	9,3
	mai mici decât acum zece ani	45	16,1	16,1	25,4
	la fel ca acum zece ani	45	16,1	16,1	41,6
	mai mari decât acum zece ani	163	58,2	58,4	100,0
	Total	279	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
	Total	280	100,0		

Tabelul 8

**Opinii studenți privind gradul de pregătire a absolvenților universitari
din România față de cei din UE**

în raport cu absolvenții din UE, studenții români sunt					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	29	10,4	10,4	10,4
	mai puțin pregătiți	66	23,6	23,7	34,1
	la fel de bine pregătiți	58	20,7	20,8	54,8
	mai bine pregătiți	126	45,0	45,2	100,0
	Total	279	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
	Total	280	100,0		

Comparând aceste rezultate din tabelul 8 cu cele dintr-o anchetă anterioară [Zaiț, 2002], putem constata o ușoară scădere a gradului de încredere în calitatea învățământului superior românesc, procente fiind, în 2002, 49% „mai bine pregătiți”, 38% „la fel de bine pregătiți” și doar 13% „mai slab pregătiți”.

Tabelul 9

**Percepții studenți cu privire la acțiunile universităților
(% răspunsuri exprimate, fără nonrăspunsuri)**

Afirmația privind acțiunile universităților	Acord total	Acord parțial	Neutru	Dezacord parțial	Dezacord total
Universitățile sunt mai interesate să obțină bani decât să educe studenții	33,2	38,6	15,4	9,3	3,2
Educația superioară are o contribuție importantă în rezolvarea problemelor economice ale României	17,1	30,7	28,6	15,4	7,9
În general, universitățile pun studenții pe primul plan	4,3	31,4	20,4	28,2	14,6
Universitățile își comunică suficient de clar oferta către studenți	6,1	41,8	20,0	24,6	6,8
Universitățile își respectă promisiunile din materialele promoționale	8,2	58,6	15,4	11,8	5,0
Când o universitate afirmă că are standarde ridicate, este adevărat	7,1	45,7	21,4	19,3	5,7
Universitățile oferă servicii educaționale utile studenților	14,7	57,2	11,5	12,2	4,3
Oamenii știu la ce să se aștepte atunci când decid să urmeze o anumită universitate	14,6	56,8	11,4	12,1	4,3

3.3. Public absolvenți

Tabelul 10

**Percepții absolvenți privind calitatea educației superioare
în prezent comparativ cu acum zece ani**

În ultimii zece ani numărul studenților din universități a crescut foarte mult. În opinia dumneavoastră, calitatea educației universitare în prezent este:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	5	4,9	4,9	4,9
	mai slabă decât acum zece ani	40	39,2	39,2	44,1
	la fel ca acum zece ani	14	13,7	13,7	57,8
	mai bună decât acum zece ani	43	42,2	42,2	100,0
	Total	102	100,0	100,0	

Tabelul 11

**Percepții absolvenți asupra beneficiilor obținute de studenți în urma educației
superioare, în prezent față de acum zece ani**

În opinia dumneavoastră, beneficiile pentru absolvenții universitari (respectiv găsirea unui loc de muncă, salariu atractiv, împlinire personală) sunt:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	6	5,9	5,9	5,9
	mai mici decât acum zece ani	44	43,1	43,1	49,0
	la fel ca acum zece ani	7	6,9	6,9	55,9
	mai mari decât acum zece ani	45	44,1	44,1	100,0
	Total	102	100,0	100,0	

Tabelul 12

**Percepții absolvenți asupra beneficiilor obținute de societate în urma
educației superioare, în prezent față de acum zece ani**

În opinia dumneavoastră, beneficiile pe care societatea românească, în general, le obținem în urma educației superioare (respectiv dezvoltare economică, calitatea vieții) sunt:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	6	5,9	5,9	5,9
	mai mici decât acum zece ani	17	16,7	16,7	22,5
	la fel ca acum zece ani	16	15,7	15,7	38,2
	mai mari decât acum zece ani	63	61,8	61,8	100,0
	Total	102	100,0	100,0	

Tabelul 13

**Percepții absolvenți privind calitatea pregătirii studenților români
față de cei din UE**

În raport cu absolvenții din UE, considerați că studenții români sunt:				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid nu știu	8	7,8	7,9	7,9
mai puțin pregătiți	30	29,4	29,7	37,6
la fel de bine pregătiți	29	28,4	28,7	66,3
mai bine pregătiți	34	33,3	33,7	100,0
Total	101	99,0	100,0	
Missing System	1	1,0		
Total	102	100,0		

Tabelul 14

**Percepții absolvenți cu privire la acțiunile universităților
(% răspunsuri exprimate, fără nonrăspunsuri)**

Afirmația privind acțiunile universităților	Acord total	Acord parțial	Neutru	Dezacord parțial	Dezacord total
Universitățile sunt mai interesate să obțină bani decât să educe studenții	29,4	40,2	8,8	15,7	3,9
Educația superioară are o contribuție importantă în rezolvarea problemelor economice ale României	25,5	35,3	21,6	12,7	2,9
În general, universitățile pun studenții pe primul plan	5,9	25,5	21,6	31,4	13,7
Universitățile își comunică suficient de clar oferta către studenți	4,9	36,3	21,6	26,5	7,8
Universitățile își respectă promisiunile din materialele promoționale	12,7	46,1	12,7	14,7	11,8
Când o universitate afirmă că are standarde ridicate, este adevărat	2,9	35,3	22,5	26,5	10,8
Universitățile oferă servicii educaționale utile studenților	10,8	54,9	11,8	16,7	3,9
Oamenii știu la ce să se aștepte atunci când decid să urmeze o anumită universitate	5,9	27,5	26,5	26,5	10,8

3.4. Public profesori

Tabelul 15

**Percepții profesori privind calitatea educației superioare
comparativ cu ultimii zece ani**

CALED					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	1	2,3	2,3	2,3
	mai slabă	10	23,3	23,3	25,6
	la fel	2	4,7	4,7	30,2
	mai bună	30	69,8	69,8	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Tabelul 16

**Percepții profesori privind beneficiile obținute de absolvenți în urma educației
superioare, în prezent față de acum zece ani**

BENAB					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	1	2,3	2,3	2,3
	mai slabe decât acum zece ani	11	25,6	25,6	27,9
	la fel ca acum zece ani	4	9,3	9,3	37,2
	mai bune decât acum zece ani	27	68,8	68,8	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Tabelul 17

**Percepții profesori privind beneficiile obținute de societate în urma educației
superioare, în prezent față de acum zece ani**

BENSOC					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	3	7,0	7,0	7,0
	mai slabe decât acum zece ani	9	20,9	20,9	27,9
	la fel ca acum zece ani	6	14,0	14,0	41,9
	Mai bune decât acum zece ani	25	58,1	58,1	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Tabelul 18

Opinii profesori privind comparația între nivelul de pregătire a studenților români și al celor din UE

COMPAR					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	mai puțin pregătiți decât cei din UE	10	23,3	23,3	23,3
	la fel de bine pregătiți ca cei din UE	24	55,8	55,8	79,1
	mai bine pregătiți decât cei din UE	9	20,9	20,9	100,0
Total		43	100,0	100,0	

Tabelul 19

**Percepții profesori cu privire la acțiunile universităților
(% răspunsuri exprimate, fără nonrăspunsuri)**

Afirmația privind acțiunile universităților	Acord total	Acord parțial	Neutru	Dezacord parțial	Dezacord total
Universitățile sunt mai interesate să obțină bani decât să educe studenții	14,0	32,6	4,7	44,2	4,7
Educația superioară are o contribuție importantă în rezolvarea problemelor economice ale României	32,6	46,5	4,7	16,3	0,0
În general, universitățile pun studenții pe primul plan	20,9	41,9	20,9	14,0	2,3
Universitățile își comunică suficient de clar oferta către studenți	7,0	65,1	7,0	20,9	0,0
Universitățile își respectă promisiunile din materialele promoționale	4,7	74,4	18,6	2,3	0,0
Când o universitate afirmă că are standarde ridicate, este adevărat	4,7	46,5	18,6	27,9	2,3
Universitățile oferă servicii educaționale utile studenților	20,9	72,1	2,3	4,7	0,0
Oamenii știu la ce să se aștepte atunci când decid să urmeze o anumită universitate	4,7	48,8	14,0	27,9	4,7

3.5. Public angajatori

Tabelul 20

**Opinii angajatori privind calitatea educației superioare din prezent
față de acum zece ani**

ALED					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	2	2,0	2,0	2,0
	mai slabă	33	33,0	33,0	35,0
	la fel	30	30,0	30,0	65,0
	mai bună	34	34,0	34,0	99,0
	99	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tabelul 21

**Opinii angajatori privind beneficiile obținute de absolvenți
în urma educației superioare**

BENAB					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nu știu	6	6,0	6,0	6,0
	mai mici decât acum zece ani	18	18,0	18,0	24,0
	la fel ca acum zece ani	36	36,0	36,0	60,0
	mai mari decât acum zece ani	39	39,0	39,0	99,0
	99	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tabelul 22

**Opinii angajatori privind nivelul de pregătire a studenților români
față de cei din UE**

COMPAR					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	mai slab pregătiți decât cei din UE	17	17,0	17,0	17,0
	la fel de bine pregătiți ca cei din UE	56	56,0	56,0	73,0
	mai bine pregătiți decât cei din UE	22	22,0	22,0	95,0
	99	5	5,0	5,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tabelul 23

**Percepții angajatori cu privire la acțiunile universităților
(% răspunsuri exprimate, fără nonrăspunsuri)**

Afirmația privind acțiunile universităților	Acord total	Acord parțial	Neutru	Dezacord parțial	Dezacord total
Universitățile sunt mai interesate să obțină bani decât să educe studenții	15,0	45,0	19,0	20,0	1,0
Educația superioară are o contribuție importantă în rezolvarea problemelor economice ale României	4,0	48,0	20,0	25,0	3,0
În general, universitățile pun studenții pe primul plan	4,0	34,4	31,0	27,0	4,0
Universitățile își comunică suficient de clar oferta către studenți	15,0	35,0	35,0	12,0	3,0
Universitățile își respectă promisiunile din materialele promoționale	12,0	43,0	29,0	14,0	2,0
Când o universitate afirmă că are standarde ridicate, este adevărat	12,0	47,0	26,0	13,0	2,0
Universitățile oferă servicii educaționale utile studenților	6,0	34,0	27,0	27,0	6,0
Oamenii știu la ce să se aștepte atunci când decid să urmeze o anumită universitate	3,0	54,0	16,0	18,0	4,0

3.6. Opinia publică

Tabelul 24

Percepțiile opiniei publice cu privire la calitatea prezentă a educației superioare față de acum zece ani

CALED				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid nu știu	36	17,8	17,8	17,8
mai slabă	48	23,8	23,8	41,6
la fel	35	17,3	17,3	58,9
mai bună	83	41,1	41,1	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Tabelul 25

**Percepțiile opiniei publice cu privire la beneficiile obținute de absolvenți
în urma educației superioare în prezent față de acum zece ani**

BENAB				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid nu știu	12	5,9	5,9	5,9
mai mici	76	37,6	37,6	43,6
la fel	45	22,3	22,3	65,8
mai mari	69	34,2	34,2	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Tabelul 26

**Percepțiile opiniei publice cu privire la beneficiile obținute de societate în urma
educației superioare în prezent față de acum zece ani**

BENSOC				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid nu știu	22	10,9	10,9	10,9
mai mici	34	16,8	16,8	27,7
la fel	38	18,8	18,8	46,5
mai mari	108	53,5	53,5	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Tabelul 27

**Percepțiile opiniei publice privind comparația pregătirii studenților români
cu a celor din UE**

COMPAR				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid nu știu	25	12,4	12,5	12,5
mai slab	58	28,7	29,0	41,5
la fel	68	33,7	34,0	75,5
foarte bine	49	24,3	24,5	100,0
Total	200	99,0	100,0	
Missing System	2	1,0		
Total	202	100,0		

Tabelul 28

**Percepțiile opiniei publice cu privire la acțiunile universităților
(% răspunsuri exprimate, fără nonrăspunsuri)**

Afirmația privind acțiunile universităților	Acord total	Acord parțial	Neutru	Dezacord parțial	Dezacord total
Universitățile sunt mai interesate să obțină bani decât să educe studenții	19,3	35,6	25,2	17,3	2,5
Educația superioară are o contribuție importantă în rezolvarea problemelor economice ale României	14,4	42,6	30,7	10,9	1,5
În general, universitățile pun studenții pe primul plan	5,4	28,2	31,2	30,2	5,0
Universitățile își comunică suficient de clar oferta către studenți	5,9	36,6	32,2	23,8	1,5
Universitățile își respectă promisiunile din materialele promoționale	5,4	42,1	35,1	15,8	1,5
Când o universitate afirmă că are standarde ridicate, este adevărat	7,4	37,6	34,7	15,3	5,0
Universitățile oferă servicii educaționale utile studenților	8,9	58,4	21,8	8,9	2,0
Oamenii știu la ce să se aștepte atunci când decid să urmeze o anumită universitate	8,9	36,6	34,2	18,3	2,0

Interpretare rezultate și concluzii

Dacă analizăm răspunsurile ce exprimă acordul sau dezacordul persoanelor din fiecare eșantion față de afirmațiile referitoare la acțiunile universităților, vom observa că, pe ansamblu, educația superioară românească se bucură de un destul de mare grad de încredere, existând însă diferențe semnificative pe categorii de public și pe tipuri de acțiuni universitare. În tabelul 29 am centralizat doar răspunsurile cu ponderea cea mai ridicată pe fiecare categorie de public în parte.

Tabelul 29

**Rezultate comparative pe cele șase publicuri –
procentul maxim de răspunsuri pe fiecare categorie**

Afirmația	Absolvenți	Liceeni	Profesori	Opinie publică	Studenti	Angajatori
Universitățile își respectă promisiunile făcute în materialele promoționale	AP* 47 %	-	AP 74,4 %	N 35,1 %	AP 59,2 %	AP 43 %
Universitățile sunt mai interesate să facă bani decât să educe studenții	DP 41 %	AP 53,6 %	DP 44,2 %	AP 35,6 %	AP 38,7 %	AP 45 %
Educația superioară contribuie la rezolvarea problemelor economice ale României	AP 36 %	AP 46,6 %	AP 46,5 %	AP 42,6 %	AP 30,8 %	AP 35 %
În general, universitățile pun pe primul loc studenții	DP 32 %	AP 37,9 %	AP 41,9 %	N 31,2 %	AP 31,8 %	AP 34 %
Universitățile spun clar ce oferă studenților	AP 37,4 %	AP 42,9 %	AP 65,1 %	AP 36,6 %	AP 42,1 %	AP 34 %
Atunci când o universitate afirmă că are standarde ridicate, este adevărat	AP 36 %	AP 42,4 %	AP 46,5 %	AP 37,6 %	AP 46 %	AP 48 %
Universitățile oferă servicii educaționale utile studenților	AP 56 %	AP 51,9 %	AP 72,1 %	AP 58,4 %	AP 57,2 %	AP 47 %
Oamenii știu la ce să se aștepte atunci când decid să urmeze cursurile unei universități	AP 28,3 %	AP 36,6 %	AP 48,8	AP 36,6 %	AP 34,4 %	AP 54 %

Din datele tabelului observăm că publicurile interne universităților au cea mai mare încredere în promisiunile promoționale (74,4% profesorii, 59,2% studenții), în timp ce gradul cel mai scăzut de încredere legat de această acțiune aparține opiniei publice în general (35,1%). În ceea ce privește afirmația legată de interesul pentru bani al universităților, de remarcat faptul că liceenii sunt cei mai dispuși să fie de acord cu ea, ceea ce înseamnă că au cel mai mic grad de încredere în universități din punct de vedere

al interesului pentru studenți al acestora. Pe locul doi în topul neîncrederii se află angajatorii, cu 45% dintre repondenți afirmându-și acordul parțial, apoi studenții, cu 38,7%. Cel mai mare procent al dezacordurilor (implicit, cel mai mare grad de încredere în interesul pentru studenți al universităților versus interesul pentru bani) este obținut în cazul profesorilor (44,2%), urmați îndeaproape de absolvenți, cu 41% – acest ultim rezultat fiind unul încurajator, el indicând faptul că după trecerea prin sistemul educației superioare, încrederea în universități crește.

Toate cele șase publicuri analizate consideră că educația universitară este importantă și își aduce contribuția la rezolvarea problemelor economice ale României, ponderile maxime ale acordului parțial fiind obținute, în ordine, de profesori și liceeni (optimismul vârstei ?), la egalitate, apoi de opinia publică în general, de studenți și de angajatori – cei mai reticenți în domeniu.

În privința studenților ca prioritate absolută a universităților, profesorii sunt primii în topul încrederii, cu 41,9%; dacă și în cazul liceenilor, angajatorilor și studenților procente sunt relativ liniștitoare, se remarcă însă procentul mare al dezacordurilor în cazul absolvenților –, ceea ce înseamnă că, după ieșirea din sistem, foștii „clienți” interni nu consideră că au constituit prioritatea numărul unu în instituțiile respective.

În materie de acțiuni de comunicare cu exteriorul se detașează la distanță destul de mare opiniile pozitive, de acord, ale universitarilor (65,1%), în contradicție cu procente mult mai scăzute de acord parțial în cazul angajatorilor (doar 34%), al absolvenților (37,4%) sau chiar al studenților (42,1%).

Afirmația privind standardele ridicate declarate de universități este privită cu relativă încredere de mai puțin de jumătate din respondenți, pentru toate cele șase categorii de public; ceva mai încrezători în adevărul afirmației sunt, cumva paradoxal, angajatorii (48%), și abia pe urmă profesorii (46,5%), cei mai neîncrezători fiind absolvenții (doar 36%) – din nou, un aspect ce trebuie să dea de gândit.

Și afirmația privind utilitatea serviciilor educaționale oferite studenților duce la descoperirea unor probleme și contradicții între grupurile vizate. Astfel, dacă profesorii sunt de acord cu ea într-o proporție foarte ridicată (72,1%), se remarcă procentul scăzut al acordurilor în cazul angajatorilor (doar 47%) – principalul public cu care universitatea ar trebui să întărească legăturile pentru găsirea explicațiilor necesare și remedierea situației.

În fine, în privința așteptărilor oamenilor, legate de studiile superioare, se pare că universitățile nu fac destul pentru a informa fiecare categorie de public în parte, chiar și profesorii fiind conștienți de acest lucru (doar 48,8% acord parțial); cei mai nemulțumiți (înșelați în așteptări?) par a fi absolvenții, cu un procent de doar 28,3% acord parțial.

În tabelul 30 am reținut doar o centralizare pe total grupuri vizate a răspunsurilor cu privire la comparația nivelului de pregătire a studenților români față de cel al studenților din UE.

Tabelul 30

Diferențe între grupurile de repondenți (studenți, absolvenți, profesori, angajatori, opinia publică) privind comparația între nivelul de pregătire a studenților români și al celor vest-europeni

RO / UE	Studenți	Absolvenți	Profesori	Angajatori	Opinia publică
Mai bine pregătiți	45,2 %	33,7 %	20,9 %	22 %	24,3 %
La fel de bine pregătiți	20,8 %	28,7 %	55,8 %	56 %	33,7 %
Mai slab pregătiți	23,7 %	29,7 %	23,3 %	17 %	28,7 %
Nu știu		7,9 %			12,4 %

Se observă că cei mai optimiști în privința nivelului ridicat de pregătire a studenților români comparativ cu cei din UE sunt studenții, urmați de absolvenți, opinia publică în general, angajatori și, cumva paradoxal, pe ultimul loc se situează profesorii; pe de altă parte, cum profesorii cunosc cel mai bine produsele pe care le-au obținut, este de așteptat ca aceștia să fie mai reticenți în aprecierea laudativă a acestor produse. Ponderile maxime în ceea ce privește aprecierile contrare (studenții români fiind considerați mai slab pregătiți) aparțin absolvenților, apoi opiniei publice în general.

În concluzie, după o analiză extrem de sumară a datelor (multe informații nefiind suficient prelucrate, în acest moment al studiului), putem afirma că diferențele categorii de public vizate sunt mai degrabă încrezătoare în calitatea educației superioare românești. Apar însă diferențe considerabile între cele șase publicuri, după cum se poate vedea din tabelul 31.

Tabelul 31

Opiniile celor șase categorii de public cu privire la calitatea educației, beneficiile absolvenților de studii superioare și beneficiile societății de pe urma educației superioare

Categororia de public	CALED		BENAB		BENSOC	
	Mai bună	Mai slabă	Mai mari	Mai mici	Mai mari	Mai mici
Liceeni	35,4	18,5	27,7	48,2	35,4	28,2
Studenți	53,2	28,2	32,1	51,4	58,2	16,1
Absolvenți	42,2	39,2	44,1	43,1	61,8	16,7
Profesori	69,8	23,3	62,8	25,6	58,1	20,9
Angajatori	34,0	33,0	39,0	18,0	-	-
Opinie publică	41,1	23,8	34,2	37,6	53,5	16,8

Cei mai optimiști sunt profesorii, pentru toate cele trei variabile, urmați de studenți și de absolvenți. Mai pesimiști sunt angajatorii și liceenii, cu opinia publică în general situată undeva la medie. De remarcat faptul că atât absolvenții, cât și studenții și liceenii consideră că beneficiile pentru societate sunt mai mari decât beneficiile obținute de absolvenții de studii superioare, un aspect negativ pentru piața educațională prezentă.

Diferențele de încredere (mai mare în cazul profesorilor decât al angajatorilor) sugerează, din nou, necesitatea unor acțiuni comune și parteneriate universitate – mediu de afaceri, ca și o mai bună comunicare între toate categoriile de public vizate. Toate aceste diferențe de percepție sugerează existența atât a unor probleme reale, de structură (curricula, colaborare, calitate a cursurilor, abilități formate etc.), cât și a unor probleme conjuncturale sau relaționale (lipsa comunicării sau erori de comunicare și poziționare pe piață, insuficientă cunoaștere a așteptărilor pieței la un moment dat etc.).

La acest moment, analiza a valorificat doar o parte a informațiilor obținute din prelucrarea datelor culese pe teren. Pentru ca spirala cunoașterii să devină completă (date, informații, cunoștințe, înțelepciune, acțiune), sunt necesare prelucrări și interpretări suplimentare, ce vor fi realizate și prezentate publicului într-un studiu ulterior. De asemenea, prezentarea rezultatelor va continua, în numerele viitoare ale revistei, cu oferirea răspunsurilor legate de punctele tari și slabe ale ofertei educaționale și universităților, în general, și cu prezentarea opiniilor celor șase categorii de public privind abilitățile absolvenților formate pe piața educațională, respectiv cerute pe piața muncii.

Bibliografie

- Angelis, L. și Grollios, G. (2003). From the White Paper to the concrete future objectives of education and training systems in Europe. în *European Education*, vol. 35, no. 2, Summer
- Brătianu, C. 2002. *Paradigmele managementului universitar*, Editura Economică, București
- Guppy, N. și Davies, S. (1999). Understanding Canadians' declining confidence in public education, în *Canadian Journal of Education*, Summer 1999, vol. 24, iss. 3, Toronto
- Hebel, S. (2003). Public colleges emphasize research, but the public wants a focus on students, în *The Chronicle of Higher Education*, May 2, vol. 49, iss. 34, Washington
- Jackson, N. (1998). Academic regulation in UK higher education: part III – the idea of <partnership in trust, în *Quality Assurance in Education*, vol. 6, iss. 1, Bradford
- Kovesi, J.; Syabos, T. și Bota, G. (2004). Quality evaluation of the Hungarian higher education based on the opinion of the 'customers': an application at Budapest University of Technology and Economics, în *European Journal of Engineering Education*, Sep., vol. 29, iss. 3, Abingdon
- Pritchard, R. (2005). The influence of market force culture on British and German academics, în *Comparative Education*, Nov. 2005, vol. 41, iss.4, Oxford
- Selingo, J. 2003. What Americans think about higher education, în *The Chronicle of Higher Education*, May 2, vol. 49, iss. 34, Washington
- Waechter, B. (2001). European Universities must adapt in an era of global competition, în *The Chronicle of Higher Education*, Dec, 7, 2001, vol. 48, iss. 15, Washington
- Zaiț, A. (2002). La place de l'étudiant roumain en Europe: attentes, attitudes, motivations, în *Actes de la VIIIeme Conférence Scientifique Internationale du Réseau PGV*, volume 1, Banska Bystrica
- Zaiț, A. (2006). L'université – génératrice de forces et faiblesses pour la formation des ressources humaines dans la perspective de l'intégration européenne. *Volumul celei de-a XI-a Conferințe Internaționale PGV*, Timișoara
- <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/cha/c116067.htm> - The role of universities in the Europe of knowledge, în *Communication from the European Commission*, February 2003

Note

¹ Mulțumiri speciale pentru cei care au operat pe teren și au centralizat datele în SPSS (în ordine alfabetică): Amarandei Petronela, Boinicu Raluca, Căprian Dan, Chele Oana, Chiosa Raluca, Chiratcu Smarandița, David Irina, Enache Stela, Florea Cătălina, Potropopescu Daniela, Spiridon Sînziana, Unciulenco Natalia și Vicol Oana.

Anexa I: Trunchi comun al chestionarelor utilizate în anchetă

1 – În opinia dumneavoastră, calitatea educației superioare românești în prezent este:

- ☐ mai ridicată decât acum zece ani;
- ☐ la fel ca acum zece ani;
- ☐ mai scăzută decât acum zece ani;
- ☐ nu știu.

2 – În opinia dumneavoastră, beneficiile obținute în prezent de societate, în general (calitate a vieții, dezvoltare economică etc.), de pe urma educației superioare, sunt:

- ☐ mai mari decât acum zece ani;
- ☐ la fel ca acum zece ani;
- ☐ mai mici decât acum zece ani;
- ☐ nu știu.

3 – În opinia dumneavoastră, beneficiile personale (salariu, loc de muncă, statut social etc.), obținute în prezent de către un absolvent de universitate, sunt:

- ☐ mai mari decât acum zece ani;
- ☐ la fel ca acum zece ani;
- ☐ mai mici decât acum zece ani;
- ☐ nu știu.

4 – În opinia dumneavoastră, studenții români din prezent sunt, în comparație cu cei din UE:

- ☐ mai bine pregătiți;
- ☐ la fel de bine pregătiți;
- ☐ mai slab pregătiți;
- ☐ nu știu.

5 – Vă rugăm să vă exprimați acordul sau dezacordul cu privire la următoarele afirmații (1=acord total, 2=acord parțial, 3=neutru/nu știu, 4=dezacord parțial, 5=dezacord total):

- universitățile își respectă promisiunile făcute în diferitele materiale de prezentare/promoționale;
- universitățile sunt mai interesate să obțină bani decât să educe studenții;
- educația superioară are o contribuție importantă în rezolvarea problemelor economice ale României;
- în general, universitățile pun studenții pe primul plan;
- universitățile își comunică suficient de clar oferta către studenți;
- când o universitate afirmă că are standarde ridicate, este adevărat;
- universitățile oferă servicii educaționale utile studenților;
- oamenii știu la ce să se aștepte atunci când decid să urmeze o anumită universitate.